

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Власенко В. М. (Суми), канд. іст. наук;
Дегтярьов С. І. (Суми), канд. іст. наук;
Король С. М. (Суми), канд. політ. наук;
Куліш А. М. (Суми), д-р юрид. наук;
Лобко Н. В. (Суми), канд. іст. наук;
Нестеренко В. А. (Суми), канд. іст. наук;
Піскун В. М. (Київ), д-р іст. наук;
Рамач Я. (Нові Сад, Сербія), д-р іст. наук;
Семенов В. М. (Суми), канд. наук з держ. упр.;
Теліженко Л. В. (Суми), д-р філософ. наук.

Видання рекомендоване до друку рішенням вченої ради
юридичного факультету Сумського державного університету
(протокол № 8 від 02.04.2015 р.)

Суспільно-політичні процеси на українських землях: історія, проблеми, перспективи : зб. матер. III Всеукр. наук.-практ. конф. : у 2 част. (Суми, 17 квітня 2015 р.) / ред. колегія : В. М. Власенко, С. І. Дегтярьов, С. М. Король та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2015. – Ч. 1. – 116 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ВНЗ і наукових установ, виголошені в рамках III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Суспільно-політичні процеси на українських землях: історія, проблеми, перспективи» (Посвідчення УкрІНТЕІ № 758 від 12 грудня 2014 р.), присвяченої актуальним питанням суспільно-гуманітарних наук.

**INCORPORATION OF ADMINISTRATION MODEL
OF LEFT BANK UKRAINE IN THE BUREAUCRATIC SYSTEM
OF THE RUSSIAN EMPIRE IN THE LATE 18th CENTURY***

The question of a social origin of a person who was trying to climb the state service career ladder was always pressing for the government of the Russian Empire. State posts at all times were a prerogative of the privileged social strata. For a long time government system and social structure of the Ukrainian lands differed from Russian ones. This caused certain peculiarities of joining of socially diverse Ukrainian service segment to the bureaucracy of the Russian Empire. The politics conducted by the Russian government in the Ukrainian lands at the end of the eighteenth – the beginning of the nineteenth centuries concerning the solution of civil officials' social origin problem differed from the measures taken in this sphere in many other regions of the Empire, particularly in originally Russian Governorates (Guberniyas). Almost up to the last quarter of the eighteenth century the majority of the administrative machine in the Ukrainian lands consisted of the descendants of Cossacks (in regiments, sotnias), burgess (in city institutions) and clergy. From the end of the eighteenth century the bureaucracy of the Russian Empire began to expand rapidly and often there were not enough people with corresponding education and who wanted to do state service (especially characteristic of bottom institutions). This problem could partly be solved by attracting representatives of Ukrainian service stratum to civil state service since they had comparatively high education level; wanted to get to the state service themselves (even on low positions); had bigger share of nobles, than in Russia, which gave the possibility at least to try to give noble tone to bureaucracy (Russian Government until Alexander II reform wouldn't leave the attempts, though unsuccessful, to keep nobility monopoly).

The society structure on the Ukrainian lands differed from Russian. In Ukraine there were nobility, Cossack starshyna (foremen), representatives of higher clergy, who referred to elite and had more rights. Nevertheless, peasants, burgess, merchants, lower clergy, regular Cossacks according to the old Lithuanian-Polish-Cossack legislation obtained certain rights and privileges, including for the state service. They could change their social status and even join the ranks of elite.

---

*Робота здійснена в рамках виконання фундаментального дослідження №0115U000677 «Історичний розвиток порубіжжя Північно-Східної України як засіб конструювання загальнонаціональної моделі історичної пам'яті».

Liquidating the rests of Ukrainian autonomy, Russian government for a certain time saved some old rules of the Ukrainians. Limiting the rights of peasants, burgess, merchants and clergy for state service, the government didn't apply such restrictions to Cossacks – the stratum which could be quite easily joined. Taking advantage of this, some people from lower social groups could get into state service [1, c. 82].

The process of Ukrainian officials' integration (in left-bank Ukrainian region) into the Russian Empire bureaucracy was followed by the division of Ukrainian (Cossack) military-civil government model into separate military and civil branches; active engaging of certain Ukrainian social groups into imperial civil service. People expressed desire to hold the positions in Russian state institutions since state service allowed them to secure their privileged status or attain it through the service. The government widely used the practice of awarding the Ukrainians with Russian ranks according to The Table of Ranks, which created the feeling of belonging to Russian Imperial bureaucracy [2, c. 342; 9-11]. But there were many people who gave preference to old Ukrainian ranks, considering that they supposed more privileges and liberties, than Russian ones (in the past it was exactly that way) [3, c. 313-326; 4, c. 299-305, 359-371, 399-400; 5, c. 299-306, 369-380, 410-418; 6, c. 310-317, 387-399, 429-445]. During the last quarter of the eighteenth century Russian government legislatively prohibited to use old Ukrainian ranks [12]. Final integration of Ukrainian service stratum with Imperial bureaucracy took place around the beginning of the nineteenth century.

---

1. Дегтярьов С.І. Цивільне чиновництво України у кінці ХVІІІ – першій половині ХІХ ст. / С.І.Дегтярьов. – Суми: ТОВ Друкарський дім «Папірус», 2014. – 472 с.

2. Кривошея В.В. Козацька еліта Гетьманщини / В.В.Кривошея. – К.: ІПіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2008. – 452 с.

3. Месяцеслов с росписью чиновных особ в государстве, на лето от Рождества Христова 1791. – СПб.: При Императорской Академии Наук, б/г. – XX+380+VIII с.

4. Месяцеслов с росписью чиновных особ в государстве, на лето от Рождества Христова 1794. – СПб.: При Императорской Академии Наук, б/г. – XX+400 с.

5. Месяцеслов с росписью чиновных особ в государстве, на лето от Рождества Христова 1795. – СПб.: При Императорской Академии Наук, б/г. – XX+423 + IX с.

6. Месяцеслов с росписью чиновных особ в государстве, на лето от Рождества Христова 1796. – СПб.: При Императорской Академии Наук, б/г. – XIV +464 с.

7. О ненаграждении впредь служивых Малороссийских людей прежними Войсковыми чинами // ПСЗ-1. – Т.XXII. – №16117.

8. Центральний державний історичний архів України у м.Київ (далі – ЦДІАУК), ф. 193, оп. 4, спр. 409, 5 арк.

9. ЦДІАУК, ф. 193, оп. 4, спр. 439, 10 арк.

10. ЦДІАУК, ф. 193, оп. 4, спр. 566, 4 арк.

11. ЦДІАУК, ф. 193, оп. 4, спр. 696, 7 арк.

12. ЦДІАУК, ф. 193, оп. 4, спр. 849, 4 арк.